

О. М. Антоненко

кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри інструментального виконавства
та музичного мистецтва естради
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

**ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ШКОЛЯРІВ (НА ПРИКЛАДІ ВПРОВАДЖЕННЯ В НАВЧАЛЬНИЙ
ПРОЦЕС ЛІЦЕЮ №9 м. МЕЛІТОПОЛЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО
КОМПОНЕНТУ)**

Анотація. Аналізуються підходи щодо формування та розвитку мистецьких компетентностей школярів шляхом інтеграції у навчальний процес загальноосвітнього навчального закладу курсів з різних видів мистецтв. Розглянуто систему функціонування художньо-естетичного компоненту мелітопольського ліцею №9.

Ключові слова: художньо-естетичне виховання, мистецька компетентність, Мелітопольський ліцей №9.

Olexandr Antonenko

PhD in Arts, associate professor
of chair instrumental performance
and music art pop
of Melitopol State Pedagogical University
named after Bogdan Khmelnytsky

**FORMATION OF CREATIVE COMPETENCE OF
SCHOOLCHILDREN (BASED ON THE INTRODUCTION OF THE
ARTISTIC AND AESTHETIC COMPONENT IN THE EDUCATIONAL
PROCESS OF THE MELITOPOL LYCEUM № 9)**

Annotation. The article analyzes the approaches to the formation and development of the artistic competences of schoolchildren by integrating courses in different types of arts into the educational process of a comprehensive educational institution. The system of functioning of the artistic and aesthetic component of the Melitopol Lyceum № 9 is considered.

Key words. artistic and aesthetic education, artistic competence, Melitopol Lyceum № 9.

Процеси євроінтеграції в Україні зумовили необхідність суттєвого реформування діяльності багатьох соціальних інституцій і насамперед системи освіти, перед якою постає завдання виховання цілісної особистості та соціокультурного середовища. Одним із напрямків визначених у Національній стратегії розвитку освіти в Україні є “перебудова навчально-виховного процесу на засадах “розвиваючої педагогіки”, спрямованої на раннє виявлення потенціалу (задатків) у

дітей та їх найбільш повне розкриття з урахуванням вікових та психологічних особливостей”.

Не менш актуальним завданням для сучасної освіти є духовний розвиток дитини. Важливим чинником формування духовних цінностей підростаючого покоління є мистецтво. Воно вчить дитину вірно засвоювати необхідні духовні новоутворення, як своєрідний регулятивний інструмент впливу на становлення людини, виступає провідним фактором естетичного виховання. Мистецтво залучає до споживання і творення цінностей національної та світової культури.

Отже, актуальним завданням сучасної освіти, не зменшуючи ролі морального, патріотичного, політичного, правового виховання, є розвиток мистецьких компетентностей особистості. Саме останнє обумовило створення експериментального навчального закладу – Мелітопольського ліцею №9, освітнього закладу нового типу, в якому поєднані повна загальна середня освіта та курси навчання з різних видів мистецтв. Одним з головних завдань діяльності даного навчального закладу стала орієнтація на естетичне виховання підростаючого покоління шляхом залучення дитини до мистецтва.

У навчальний процес Ліцею №9 інтегрований художньо-естетичний компонент (ХЕК). Його функціонування зорієнтоване на формування в учнів естетичної свідомості, естетичного відношення до навколишнього світу, задоволення потреб у художній самореалізації та самовдосконаленні.

Програмою діяльності ХЕКу передбачено систематичне проведення групових та індивідуальних занять учнів під керівництвом педагогів. За своїми здібностями та уподобаннями дитина вибирає напрямок художньої освіти з шести відділень: вокально-хорового, інструментального, хореографічного, театрального, декоративно-ужиткового, культурно-інформаційного.

Поряд із набуттям загальної середньої освіти учень занурюється у світ неповторної краси мистецтва. Педагог-мистець дає учням художньо-естетичну освіту, знайомить з “таємницями” художньої творчості, складовими мистецького твору, художніми образами, особливостями мистецьких напрямків, тощо. Виявляючи природне обдарування дитини, педагог створює умови для її розвитку, формує систему художньо-естетичних цінностей, намагається розвинути її до рівня, що забезпечує необхідне суспільству естетичне ставлення до світу.

Турботою педагога ліцею №9 є не лише міра розвитку творчих здібностей дитини, а й з'єднання їх в справжній комплекс, в складну здібність до естетичного розвитку, й врешті-решт формування специфічних мистецьких компетентностей. Одним з провідних напрямків роботи викладачів мистецьких дисциплін є пошук методів навчання, які формують знання про мистецтво, набуття дитиною вмінь та навичок в різних видах художньої та творчої діяльності, що сприяють формуванню мистецької компетентності. Розвиток навичок сприйняття,

інтерпретації, оцінки творів мистецтва допомагає виховати людину, що прагне до самореалізації, вміє критично мислити, цінувати культурну спадщину і здатна творчо збагачувати її.

Принципи організації навчально-виховного процесу ліцею №9 спрямовані на створення максимально сприятливих умов для творчого розвитку особистості, задоволення духовних та естетичних потреб учнів, виховання патріотизму, підготовку учнів до вступу у вищі навчальні заклади на спеціальності художньо-естетичного спрямування. Все це вимагає від викладачів розробки нових підходів, які б сприяли розширенню загальної мистецької ерудиції учнів, орієнтували їх на оцінку і вибір інформації, сприяли поглибленню знань та забезпечення розвитку виконавських умінь.

Згідно шкільного моніторингу зайнятість учнів школи у гуртках та факультативах ХЕКу має тенденцію до збільшення. Якщо у 2014–2015 навчальному році вона становила 113%, то у 2017–2018 – 127 %. Такий високий відсоток зумовлений тим, що багато дітей відвідують відразу декілька відділень ХЕКу. Наприклад, навчаються грати на скрипці та відвідують лекції з художньої культури, або є членами шкільного театру та засвоюють ази вокального й хорового мистецтва.

Результативність цих занять виявляється не лише в художньо-естетичній освіченості й вихованості учнів ліцею, а й у реальних досягненнях у тому чи іншому виді мистецької діяльності. Творчі колективи ліцею №9 – декоративно-ужиткова студія, інструментальний ансамбль, хор “Джерело”, вокальний ансамбль “Співаночки”, газета “У дев'яточку”, театр “Балаганчик”, клуб спортивного бального танцю “Феєрія” неодноразові лауреати обласних, всеукраїнських та міжнародних фестивалів і конкурсів.

Керівництво художньо-естетичним компонентом ліцею №9 здійснює художня рада, до складу якої входять викладачі з мистецьких дисциплін та адміністрація. Серед завдань, що покладені на художню раду, виділяємо: організацію освітньої та концертної діяльності, моніторинг та контроль за творчим розвитком учнів.

Науково-методичне забезпечення навчально-виховного процесу з напрямку художньо-естетичного виховання реалізується шляхом співпраці Мелітопольського ліцею №9 з Національною академією педагогічних наук України (укладено угоду про співпрацю) та професорсько-викладацьким складом навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького.

На сьогодні ліцей №9 м. Мелітополя є навчальним закладом, у якому на ґрунтовній науковій та методичній базі впроваджуються інноваційні підходи до системи загальної середньої освіти. Шляхом інтеграції у навчальний процес курсів з різних видів мистецтв закладаються основи художнього і духовного розвитку особистості з широким культурним світоглядом.

В умовах національно-культурної розбудови української держави саме з естетизацією освіти пов'язуємо перспективи гуманізації суспільства, утвердження духовних ідеалів та загальної культури вітчизняного соціуму. Відтак, відкриття навчальних закладів, у яких поєднана загальна середня та мистецька освіта, вважаємо актуальним для сучасної системи освіти України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дем'янчук О. Н. Педагогічні основи формування художньо-естетичних інтересів школярів : навчально-методичний посібник. Київ : ІЗМН, 1997. 64 с.

2. Джола Д. М., Щербо А. Б. Теорія і методика естетичного виховання школярів : навчально-методичний посібник. Київ : ІЗМН, 1998. 392 с.

3. Масол Л. Школа культури виховує людину, яка мислить і прагне творити. Початкова школа. 2001. № 4. С. 42–45.

4. Рудницька О. Інтегративні зв'язки у викладанні предметів художньо-естетичного циклу. Початкова школа. 2001. № 5. С. 40–43.

5. Скребець Н. С. Естетичне виховання учнів в умовах відродження української національної культури. Позакласний час. 1999. №9. С.25–29.

6. Ши Цзюнь-бо. Методика формування мистецької компетентності майбутніх учителів музики в процесі фортепіанної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Кив, 2007. 22 с.

Т.Є.Багрій

викладач кафедри теорії і методики
музичної освіти та хореографії
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОГО МУЗИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА В КЛАСІ ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ

Анотація. У тезах висвітлено питання активізації самостійного музичного мислення для особистісного та професійно-творчого розвитку майбутнього педагога-музиканта.

Ключові слова: педагог-музикант, самостійне музичне мислення, виконавська діяльність, навчально-творча діяльність.

ACTIVIZATION OF INDEPENDENT MUSICAL THINKING OF THE FUTURE EDUCATION MUSICIAN IN THE CLASS CHOIR DIRECTION

Annotation. Theses cover the issue of activating independent musical thinking for the personal and professional and creative development of a future music teacher.